

Recenzia na zborník *Wege zu Sprache und Literatur*

(KÁŠOVÁ, Martina (Hrsg.): *Wege zu Sprache und Literatur. Festschrift. Anlässlich des 70. Geburtstages von Ladislav Sisák*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, 2013. 283 strán. ISBN 978-80-555-0817-7.)

Lucia Lukáčová, Filozofická fakulta PU, lucka16po@azet.sk

Zborník *Wege zu Sprache und Literatur*, zostavený doc. PhDr. Martinou Kášovou, PhD., prináša množstvo zaujímavých príspevkov a odborných informácií z oblasti jazykovedy a literatúry. Publikácia vychádza pri príležitosti 70tych narodenín prof. PhDr. Ladislava Sisáka, Csc., jedného z najznámejších a najvýznamnejších slovenských germanistov.

Prof. PhDr. Ladislav Sisák, CSc. študoval germanistiku a ukrajinistiku na Filozofickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Prešove a v rokoch 1965-1974 pôsobil ako učiteľ na gymnáziu. Od roku 1974 pracoval na Inštitúte germanistiky Prešovskej univerzity v Prešove. Za jeho rigoróznou prácu s názvom *Zu Sprache und Stil von Hans Marchwitzas Trilogie „Die Kumiaks“* mu bol v roku 1977 udelený titul PhDr. V roku 1983 obhájil dizertačnú prácu *Expresivita slova v nemčine a ukrajinčine* a získal titul CSc. V roku 2004 bol habilitovaný s prácou *Slovotvorba expresívnej nominácie* na docenta a o dva roky neskôr bol po prednesení inauguračnej prednášky *Slovotvorná analýza a jej teoretický potenciál* prezidentom Slovenskej republiky vymenovaný za profesora v odbore Všeobecná jazykoveda.

Publikácia je uvedená predslovom zostavovateľky; pozostáva zo 17 príspevkov od 19 autorov a v jej závere nájdeme publikačný zoznam profesora Sisáka. Vo svojom predslove opisuje súčasná riaditeľka Inštitútu germanistiky Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove, docentka Kášová, profesora Sisáka ako svojho bývalého učiteľa a zároveň terajšieho kolegu, ktorého prednášky a semináre boli pre ňu motiváciou pri výbere povolania.

Prvý príspevok zborníka patrí doc. PhDr. Zuzane Bohušovej, PhD., ktorá pôsobí na Katedre germanistiky Fakulty humanitných vied Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. Nesie názov *Am Anfang war der Text. Kulturlinguistische und dolmetschwissenschaftliche Überlegungen zur Ambivalenz der Authentizität*. Pozostáva z piatich častí: *Einleitung, Globalisierung und Hybridisierung, Konsequenz: Ambivalenz der Authentizität, Exemplifizierungen* a *Zusammenfassung*. V úvode autorka tvrdí, že jazykoveda sa dostane do vážnejšej fázy až keď sa všetci zhodneme na tom, čo vlastne jazyk je. Ďalej tvrdí, že na začiatku výskumu vždy stojí východiskový jazyk a kultúra. V druhej časti predstavuje rôzne typy textovej hybridity spolu s objasňujúcimi poznámkami. Tretia časť prináša vysvetlenie pojmov ambivalencia, autenticita a ambivalencia autenticity. Vo štvrtej časti nájdeme príklady východiskových textov a komentáre k nim. V závere autorka zhrňa, že absolútna originalita východiskového textu nie je možná a že závisí od rôznych faktorov.

Druhý príspevok napísali PhDr. Marion Bujňáková, CSc. a PhDr. Júlia Paračková, PhD. z Inštitútu germanistiky Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove. Volá sa *Sprachliche Mittel der Personenwertung in den „15 Bundesgenossen“ des Johann Eberlin von Günzburg*. V úvode autorky predstavujú Johanna Eberlina von Günzburga ako jednu z najvýznamnejších osobností reformácie v Nemecku. Ďalej sa venujú pozitívnemu pomenovaniu osôb a jeho formám v danom diele na príklade osoby Martina Luthera (napr. priame pomenovanie pomocou prívlastku, nepriame pomenovanie pomocou priradenia pozitívnych vlastností, pomocou slovných hračiek). Potom nasledujú rôzne spôsoby negatívneho pomenovania (vonkajší zjav a činnosti, vyjadrenie pomocou prívlastku, priradením negatívnych vlastností, porovnávaním so známymi osobnosťami, porovnávaním a pomocou slovies). Autorky spozorovali, že pri pozitívnom pomenovaní sa spomínajú

konkrétne osoby, ale pri vyjadrení negatívneho pomenovania sa kritika orientuje hlavne na inštitúcie, svetských ľudí a duchovenstvo. Záverom konštatujú, že na základe analýzy je autor Johann Eberlin von Günzburg právom nazývaný majstrom slova svojho času.

Prof. PhDr. Juraj Dolník, DrSc. z Katedry slovenského jazyka Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave je autorom nasledujúceho príspevku s názvom *Rückblick auf die Prototypentheorie*. Úvodom sa prof. Dolník odvoláva na prácu prof. Sisáka a svojím príspevkom na ňu aj reaguje. V druhej časti (*Zusammenhänge zwischen Prototypentheorie und Sprachbetrachtung*) sa zaoberá súvislosťou medzi teóriou prototypov a pozorovaním jazyka s nasledujúcimi aspektmi: intuitívno-reflexívna kompetencia, primárne a sekundárne jazykové štruktúry, variabilné sémantické znaky a axiologická kompetencia. Nasledujúca časť prináša dva typy vlastností pre hodnotové štandardy: stupeň dôveryhodnosti členov kategórií a znaky, ktoré sú základom identifikačnej funkcie pojmu. Štvrtá časť sa zaoberá dvoma typmi klasifikácie znakov: prototypické a neprototypické a typické a netypické. V piatej časti sa autor krátko venuje situačným stereotypom. Predposledná časť rozoberá vzťah týchto stereotypov k určitým skutočnostiam a záverom autor vyzdvihuje, že teória prototypov má prínos v pragmatizovaní chápania lexikálneho významu.

V poradí štvrtý príspevok zborníka napísala Dr. Natalia Filatkina z Odboru germanistiky a Staršej nemeckej filológie Univerzity Trier. Nesie názov *Wehre auch der Teutrchen Jugend zu vielen guten errprießlich / wan die Teutrchen Sprichwörter recht bey zeiten beygebracht und erkläret würden. Formelhafte Wendungen im mittelalterlichen und frühneuzeitlichen Sprachunterricht*. V úvode objasňuje autorka pôvod citátu z názvu príspevku. Ďalej sa venuje ustáleným slovným spojeniam v súčasných učebniciach a gramatikách nemčiny. V tretej časti opisuje výskumnú skupinu „Historická ustálená reč a tradície formulovania (HiFoS)“. Štvrtá časť prináša ustálené slovné spojenia v jazykovom vyučovaní v stredoveku a ranom novoveku; je rozdelená do dvoch kapitol a obširnejšia je druhá kapitola venovaná ranému novoveku, ktorá sa ešte delí na 5 kapitol. Autorka v závere uvádza, že výskumná skupina „Historická ustálená reč a tradície formulovania“ profituje zo spolupráce medzi univerzitami v Prešove a Triere aj vďaka nasadeniu profesora Sisáka.

Piaty príspevok patrí Meike van Hoorn, M.A., ktorá v súčasnosti pôsobí na Inštitúte germanistiky Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove. Nesie názov „*Es wird gebeten, Luftangriffe auf die Städte Kaschau sowie Preschau zu unternehmen.*“ *Alexander Kluges Geschichten für Fritz Bauer*. Príspevok začína predstavením zbierky poviedok *Wer ein Wort des Trostes spricht, ist ein Verräter* od Alexandra Kluga, ktoré sa zaoberajú holokaustom. Prvá časť „*Das Poetische heißt sammeln*“ prezrádza, že nie je ľahké priradiť autora k žánru literatúry, keďže často nie je jasné, ktoré časti textu napísal autor sám a ktoré nie sú jeho dielom. V druhej časti sa autorka zamýšľa, odkiaľ bral Kluge materiál a cituje popritom aj autorku novín *der Freitag*, ktorá si kladie rovnakú otázku. V poslednej časti prezentuje nezrovnalosti medzi poviedkou *Kollaborationsverdacht bei Heimkehr* a realitou a rozoberá poviedku *Auf den Schienen der Bürokratie*, ktorá sa v druhej časti venuje izraelskému historikovi Saulovi Friedländerovi. Zároveň porovnáva dátumy udalostí v príbehu s udalosťami, ktoré sa skutočne stali a opäť nachádza nezrovnalosti, ktoré autor Alexander Kluge zrejme pozmenil zámerne.

Do zborníka prispel aj Prof. dr. hab. Jan Iluk z Inštitútu germánskej filológie Univerzity Katowice v Poľsku s príspevkom *Deutsch-slowakische Äquivalenzrelationen im Bereich juristischer Termini*. Tak ako prof. Dolník sa aj prof. Iluk v úvode odvoláva na dielo prof. Sisáka a prezentuje výsledky svojej analýzy. V druhej časti príspevku opisuje predmet skúmania – nemecké a slovenské právne termíny, ktoré pozostávajú z dvoch komponentov - frazeologické termíny. V ďalšej časti priznáva, že úplná ekvivalencia v oblasti právnych termínov v dvoch jazykoch tvorí výnimku a častejšie sa vyskytuje čiastočná alebo žiadna ekvivalencia. Rozoberá príklady *biologický otec, valné zhromaždenie, rodinné prídavky*

a *sťažnosť proti vzatiu do väzby*. V štvrtej časti nájdeme právnické termíny v nemeckom jazyku a ich ekvivalenty v slovenčine, ktoré sú rozdelené do ôsmich typov (napr. kategoriálna a významová zhoda komponentov a spôsobu ich spojenia, kategoriálna a významová zhoda komponentov ale ich rôzne spojenie, rôzne kategórie komponentov a ich spojenia). V závere autor vyjadruje myšlienku, že systematické terminologické výskumy by mohli zlepšiť kvalitu odborných slovníkov.

Siedmy príspevok, *Zu formalen, formal-inhaltlichen und inhaltlichen Aspekten des Titels Agnes von Peter Stamm*, napísal Mgr. Ján Jambor, PhD. z Inštitútu germanistiky Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove. V úvodnej časti charakterizuje názov literárneho diela ako paratext - relatívne samostatnú jednotku vonkajšej štruktúry textu. Pri názve diela *Agnes* rozlišuje medzi formálnymi (rozsah, syntagmaticko-lexikálna štruktúra), formálno-obsahovými (príslušnosť k osobným menám) a obsahovými aspektmi (rôzne možnosti významu mena *Agnes*). V ďalšej časti popisuje názov *Agnes* ako tradičný, ktorý nie je u Petra Stamma žiadnou výnimkou, keďže dve ďalšie zbierky tohto autora majú názov tvorený jediným slovom. Spomína, že Stammove názvy sú krátke a jasné, čo odzrkadľuje jazykový minimalizmus autora. V tretej časti (*Und der Titel ist ein unvollständiger Personennamen oder Warum Agnes keinen Nachnamen hat*) sa autor zamýšľa, prečo nemá hlavná postava priezvisko a udáva štyri dôvody. V poslednej časti sa Mgr. Ján Jambor, PhD. opiera o Birusovu typológiu literárnych mien (stelesňujúce, klasifikujúce, zvukovo-symbolické a hovoriace) a rozlišuje štyri významové roviny názvu diela *Agnes*.

V poradí ôsmy príspevok, *Höflichkeitssignale in der Wahlwerbung* napísala zostavovateľka zborníka, doc. PhDr. Martina Kášová, PhD. a venovala ho profesorovi Ladislavovi Sisákovi. Úvodom autorka konštatuje, že politiku si síce len zriedka spájame so zdvorilosťou, ale v niektorých politických sloganoch môžeme určité zdvorilostné signály nájsť. Definuje slovo zdvorilosť, zaoberá sa jeho pôvodom a zdôrazňuje, že „politická kampaň musí byť predovšetkým zrozumiteľná“. Druhá časť je venovaná analýze konkrétnych slovenských/českých politických sloganov, ktoré sú preložené aj do nemčiny. Doc. Kášová tvrdí, že vyknanie je najjednoduchšou formou zdvorilosti. Ďalšou možnosťou je napríklad oslovenie voliča formou expresívneho oslovenia kandidáta a často sa používa vyknanie spolu s privlastňovacími zámenami „Váš, Vaša, Vaše“. Zdvorilosť môže byť vyjadrená aj časticou „prosím“ alebo slovesom „ďakovať“. Časté sú aj otázky, ktoré vytvárajú kontakt medzi kandidátom a publikom, alebo otázky s odpoveďami. Nakoniec sú spomenuté neurčité formy slovesa, negácia alebo modálne slovesá. Autorka je toho názoru, že zdvorilosť má presvedčiť ľudí, aby volili určitú stranu, ale nedá sa predvídať, ako tieto zdvorilostné signály jednotliví voliči prijmu.

Nasledujúci príspevok s názvom *Markenkommunikation, Firmennamen und Firmenbezeichnungen. Die lexikologischen Strategien von Marken- und Firmeninszenierung* napísala Dr. Erika Kegyes z Katedry nemeckého jazyka a literárnej vedy Inštitútu pre modernú filológiu Univerzity Miškolc. Svoj príspevok začína otázkou, čo robí mená značiek a firiem z pohľadu lexikológie úspešnými. V druhej časti spomína tri dôležité faktory súvisiace s pomenúvaním firiem v marketingovej brandži: výlučnosť, rozlíšiteľnosť a zlučiteľnosť. Tvrdí, že skúmanie mien a označení firiem, podnikania a obchodov je aktuálnou témou onomastiky. Tretia časť prináša predmet výskumu maďarských výskumníkov ako Kiss, Ördög, Posgay, Soltész, Minya, Fodor alebo Pelczéder. Nasledujúca časť charakterizuje firemné názvy v Maďarsku pomocou troch jazykových elementov. Predposledná časť prináša konkrétnu analýzu maďarských názvov značiek, firiem a obchodov. V závere autorka spomína, že firmy by si mali pri hľadaní mena zvoliť zlatú strednú cestu a skombinovať tradíciu s jazykovou kreativitou.

Autorkou ďalšieho príspevku, *Safari und Konditorei im Computer At-Zeichen in den Sprachen* je Mgr. Iveta Kontríková, PhD. z Inštitútu manažérskych systémov Ekonomickej

fakulty Univerzity Mateja Bela so sídlom v Poprade. V úvode autorka konštatuje, že znak @ je dnes už každému dobre známy a že bez neho nefunguje elektronická pošta. V druhej časti predstavuje rôzne hypotézy pôvodu tohto znaku, napr. zlúčenie písmen „a“ a „d“ latinského slova „ad“ alebo skratka pre slovo „Amphore“. Význam znaku @ mohol byť aj „proti“ alebo „ale“. V spojení so znakom & sa používal pri vymenúvaní pre a proti, kde znak & hovorí pre a znak @ hovorí proti istému argumentu. Nasledujúca časť porovnáva znak @ v slovenčine a v nemčine. V slovenčine má tento znak iba jeden názov – „zavináč“, ale v nemčine spomína autorka niekoľko názvov. Predposledná kapitola sa venuje názvom zavináča v ďalších jazykoch. Autorka delí tieto názvy podľa motivácie do tabuliek (napr. zvieracie a ľudské časti tela, koláče, rastliny) a prekladá ich do nemčiny. V poslednej tabuľke nájdeme skratky pre @ vo vybraných jazykoch. Záverom Mgr. Kontríková zhrňa, že dnes majú jazyky schopnosť vytvoriť si vlastné odborné slová, ktoré vďaka motivácii prinášajú aj informácie o ich obsahu.

Príspevok doc. PhDr. Ľudovíta Petraška, PhD. z Inštitútu germanistiky Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove sa volá *Unerbittlich im Dienste des Herrschers. Ungarndeutsche und die Magyarisierung im Spiegel ihrer Presse*. Úvodom popisuje, že Nemci žijúci na území dnešného Slovenska boli ochotní vzdať sa svojej národnosti a podrobiť sa pomadžarčovaniu po vyrovnaní v roku 1867 a že Maďari zo začiatku neskrývali zámer vytvoriť z národnostne pestrého obyvateľstva homogénny maďarský národ. Neskôr si dokonca osvojili šovinizmus. Ďalej spomína, že rozšírenie veľkomadžarského patriotizmu malo slúžiť aj tlači a že od júla 1871 vychádzal v Prešove týždenník *Oberungarischer Lloyd*. Prinášal miestne správy a praktické rady, informoval o týždenných trhoch, o diani v monarchii a predstaveniach v divadle. Práve divadlo umožnilo vidieckemu publiku stretnutie s veľkým svetom. Nasleduje opis niekoľkých divadelných hier a niekoľko citácií z týždenníka. Príspevok je ukončený zánikom týždenníka *Oberungarischer Lloyd*.

Dvanásť príspevok zborníka napísala Mag. Dr. phil. Eveline Schwarz z Inštitútu teoretickej a praktickej translitológie z Karl-Franzens-Universität v Grazi. Nesie názov ... *und das Wort war neu. Über die Schwierigkeiten von Studierenden beim Erkennen von Okkasionismen*. V úvode autorka tvrdí, že jazyk nie je statický, ale mení sa neustále. Vznikajú nové slová a nové stratégie, ktoré umožňujú pochopiť tieto slová a preložiť ich do iných jazykov. V druhej časti sú definované okazionalizmy a neologizmy. Mag. Schwarz zdôrazňuje aj myšlienku prof. Sisáka, že nové slová nie sú len neznáme, ale aj neurčité, nepresné. Takisto uvádza, že najčastejším výsledkom tvorby nových slov v nemčine sú kompozitá. V tretej časti autorka definuje pojmy rodný jazyk, druhý jazyk a cudzí jazyk. Ďalšia časť je venovaná praktickej štúdiu. Mag. Schwarz chcela zistiť, či študenti s nemčinou ako prvým a ako druhým jazykom ovládajú jazykové normy rovnako, a tak im predložila reportáž s určitými úlohami, ktorú môžeme nájsť v prílohe. Výsledky štúdie sú znázornené v dvoch grafoch a jednej tabuľke. V závere autorka konštatuje, že študenti oboch skupín v texte okazionalizmy spoznali a pochopili ich význam.

Autorkou nasledujúceho príspevku, *Gefährdung der Sprachkultur durch neuartige sprachliche Mittel?*, je Mgr. Jana Štefaňáková, PhD. z Katedry germanistiky Filozofickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. Svoj príspevok začína konštatovaním, že mobilná komunikácia sa veľmi rýchlo rozšírila a že v dnešnej dobe sa mesačne pošlú miliardy textových správ (SMS). V druhej časti prezentuje všeobecné znaky a technické zvláštnosti textovej správy. V nasledujúcom bode sa zamýšľa nad tým, či textové správy zhoršujú spôsob vyjadrovania a priznáva, že mladí ľudia majú vo všeobecnosti malú slovnú zásobu a problémy s pravopisom. Cituje názory, ktoré zdôrazňujú negatívny vplyv SMS na jazyk. V štvrtej časti vymenúva jazykové znaky SMS komunikácie. Zaoberá sa ortografickými a grafoštylistickými znakmi ako je napríklad vynechanie interpunkcie a prináša prehľad niektorých emotikonov. V nasledujúcich kapitolách sú spomenuté skratky a skrátene slová, syntaktické znaky (napr. vynechanie podmetu, pomocného slovesa alebo určitého slovesa)

a nakoniec lexikálne znaky (napr. nízka frekvencia vulgarizmov a regionálnych slov a používanie anglicizmov). Autorka uzatvára príspevok svojím názorom, že strach z úpadku nemeckého jazyka kvôli SMS komunikácii je neoprávnený.

Príspevok PaedDr. Slavomíry Tomášikovej, PhD. z Inštitútu germanistiky Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove nesie názov *Übersetzung von Gerichtstexten*. Úvodom spomína, že sa už niekoľko rokov venuje prekladu právnych textov a že narastajúca globalizácia vedie k tomu, že právne texty musia byť preložené do iných jazykov. V druhej časti sa venuje právnemu jazyku ako jazyku odbornému a tvrdí, že právny jazyk prispieva k rozšíreniu slovnej zásoby, keďže právnici vytvárajú nové situácie a pojmy. Neskôr komentuje Sandrinioho dve skupiny prekladov právnych textov a zdôrazňuje, že úloha prekladateľa právnych textov vôbec nie je jednoduchá. Tretia časť začína vymenovaním problémov, ktoré môžu vzniknúť pri prekladaní právnych textov; pokračuje opisom priebehu prekladu podľa určitých pravidiel a končí rozdielom medzi dokumentárnym a inštrumentárnym prekladom. V štvrtej časti nájdeme autorkin preklad slovenského právneho textu do nemčiny. Takisto prezentuje stratégie, ktoré pri preklade použila. Nasledujúca časť prináša charakteristiku rôznych spôsobov prekladu a ich konkrétnu realizáciu v analyzovanom texte. V závere PaedDr. Tomášiková tvrdí, že pre prekladateľa je najdôležitejšie text správne pochopiť a správne sprostredkovať.

V poradí pätnásty príspevok zborníka patrí PhDr. Romanovi Trošokovi, CSc. z Katedry germanistiky Filozofickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre a volá sa *Bemerkungen zum adnominalen possessiven Dativ*. Príspevok uvádza vysvetlením, že adnominálny prívlastňovací datív patrí do periférnej oblasti nemeckej syntaxe a charakterizuje ho ako typický pre juhonemecké dialekty. Ďalej prezentuje šesť viet, v ktorých sa tento typ datívu nachádza a vymenúva jeho vlastnosti. V druhej časti (*Der adnominale possessive Dativ in der Fachliteratur*) autor cituje niektorých výskumníkov, ktorí odmietajú samostatnú existenciu tohto datívu. Spomína, že väčšina autorov, ktorí sa ním zaoberajú, sa zhodujú na tom, že má atributívnu funkciu a opäť rozoberá použité datívu v konkrétnych vetách. V tretej časti je vysvetlený pojem *Pertinenzrelation* v širšom a užšom slova zmysle a nájdeme tu aj citácie vedcov, ktorí sa týmto pojmom zaoberajú. Názorné vysvetlenie pojmu ponúka aj nákres. Posledná kapitola sa zaoberá voľným datívom v slovenčine a autor konštatuje, že adnominálny prívlastňovací datív sa v slovenčine vyskytuje jedine v hovorovej reči.

Prof. PhDr. Mária Vajičková, CSc. z Katedry nemeckého jazyka a literatúry Pedagogickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave je autorkou príspevku *Durchsichtige und undurchsichtige Motivation in der Phraseologie anhand deutscher und slowakischer Beispiele mit didaktischen Schlussfolgerungen*. V úvode krátko rozoberá frazémy. Druhá časť je venovaná názornej a obraznej motivácii a autorka rozlišuje pojmy *Bildlichkeit* a *Bildhaftigkeit*, ktoré sa v niektorých prípadoch používajú ako synonymá (názornosť/obraznosť). V ďalšej časti spomína, že tieto pojmy sú dôležité pri vyjadrovaní pocitov a uvádza niekoľko príkladov. Štvrtá časť prináša dva modely frazém s identickými obrazmi a charakteristiku frazém s odlišnými obrazmi. Piata časť je venovaná najčastejším zdrojom sémantických posunov a autorka predstavuje typológiu týchto posunov. V nasledujúcej časti autorka rozoberá nepriehľadne motivované frazémy so zastaraným jazykom a uvádza niekoľko príkladov. V siedmej časti autorka píše o zastaraných znakoch iného semiotického charakteru a v závere zhŕňa priehľadnú a nepriehľadnú motiváciu frazém.

Posledný príspevok napísali Doz. Dr. phil. Ivan Yatsyuk a Natalia Yashchyk z Katedry nemčiny Fakulty cudzích jazykov Národnej pedagogickej univerzity Volodymyra Hnatyuka. Nesie názov *Wörter mit symbolischen Nebenbedeutungen im Deutschen und Ukrainischen*. V úvode autori zdôrazňujú dôležitú úlohu symbolického významu slov a upozorňujú, že jeho nesprávna interpretácia môže viesť k interkultúrnym nedorozumeniam. Ďalej opisujú dve skupiny slov so symbolickou sémantikou. V druhej časti

sa venujú svojmu experimentu – charakterizujú ľudí, ktorí sa ho zúčastnili a opisujú, čo bolo predmetom výskumu. Tretia časť prináša výsledky experimentu. Sú rozdelené do dvanástich kategórií (geografické názvy, vlastné mená, historické udalosti a pojmy atď.) a v každej kategórii nájdeme zvyčajne 10 najčastejšie sa vyskytujúcich odpovedí respondentov. V tabuľke autori prezentujú rôzny asociatívny význam rovnakých slov v nemčine a v ukrajinčine. Experiment ukázal, že najčastejšie majú symbolický význam podstatné mená, ktoré sú rozdelené do piatich kategórií. Záverom autori konštatujú, že nemecký jazyk charakterizuje konkrétnosť a vecnosť a pre ukrajinčinu je typická abstraktnosť a obraznosť.

V závere zborníka nájdeme zoznam publikácií Prof. PhDr. Ladislava Sisáka, CSc. Profesor Sisák sa venuje nemeckej lexikológii, sémantike, slovotvornej analýze a jej jazykovo-didaktickej hodnote, otázkam textu a vzťahom slovotvorby a textu v nemčine, lexikografii, porovnávaciemu opisu nemeckej a ukrajinskej slovotvorby, nemeckým okazionálnym slovám a javom individuálnej lexikálnej kreativity a ich textovým funkciami. Jeho publikácie sa delia na monografie (napr. *Slovotvorba expresívnej nominácie, Lexikalisches Wissen und Textverstehen*), vysokoškolské učebnice (*Der Bau des Wortes im Deutschen. Morphemik und Wortbildung in Analysen*), vysokoškolské skriptá (napr. *Súčasný nemecký jazyk. Übungen zur deutschen Lexikologie und Stilistik*), vydávanie/spolupráca pri vydávaní vedeckých zborníkov (napr. *Deutsche Sprache, Literatur und Kultur aus auslandsgermanistischer Sicht*), články (napr. *Zu einigen Fragen der synchronen Wortbildungsforschung, Einige Probleme der expressiven Wortbildung – dargestellt an der Bedeutungsgruppe der Personenbenennungen*), odborné preklady (*Úvahy o slove. Základy lingvistiky*), preklady esejí, vedeckých článkov, zhrnutí v odborných knihách a vedecké projekty.

Literatúra:

KÁŠOVÁ, Martina (Hrsg.): *Wege zu Sprache und Literatur. Festschrift. Anlässlich des 70. Geburtstages von Ladislav Sisák*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, 2013. 283 strán. ISBN 978-80-555-0817-7.

KÁŠOVÁ, Martina: *Životné jubileum profesora Sisáka*. In: Na PUIze. Časopis Prešovskej univerzity v Prešove, ročník VI, číslo 3, október 2013. strana 42. ISSN 1337-9208.